

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๓ และ ๔

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

วันอังคารที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

(๑๒.๓๐ – ๑๔.๑๐ และ ๑๔.๒๐ ถึง ๑๖ น.)

ณ เนติบัณฑิตยสภา

การขอให้ล้มละลาย

หมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดจากล้มละลาย

หมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

หมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น

ฉ. ๑๒๕๘/๒๕๐๓

- เมื่อศาลพิจารณาแล้วได้ความจริงตามหลักเกณฑ์ที่ ม. ๘๒ บัญญัติไว้ ม. ๘๔ กำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้โดยไม่ต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ กองมรดกของลูกหนี้ได้ขาดแต่อย่างใด
- ม. ๘๕
- ม. ๘๖ เปรียบเทียบ ม. ๑๓๒

๒.๑.๒ กรณีที่ลูกหนี้ได้ถึงแก่ความตายในระหว่างการ พิจารณาคดีหรือเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว

- ม. ๘๗, ฎ.๓๓๖๖/๔๐, ๑๕๖๔/๔๓
- จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตายระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์จึงไม่อาจมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดตาม พรบ.ล้มฯ ม. ๑๔ ดังโจทก์ฎีกาขอมาได้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ ตาม ม. ๘๔
- ประเด็นว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- หากลูกหนี้เป็นนิติบุคคล ฎ. ๒๕๔/๕๕ และ ๑๘๑๐/๕๕ (ป.พ.พ. ๑๒๗๓/๑ - /๔) จก. ไม่มีอำนาจฟ้องนิติบุคคลที่นายทะเบียนชื่่ออกแล้วศาลยังไม่ได้มีคำสั่งจดชื่อกลับเข้าสู่ทะเบียนก่อนฟ้อง

๒.๒ ในกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล (หมวด ๓)

๒.๒.๑ ผู้ชำระบัญชีขอให้นิติบุคคลล้มละลาย (ม. ๘๘)

- ฎ. ๑๑๗๒/๒๕๒๑

การที่ผู้ชำระบัญชียื่นคำร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลายตาม ม. ๘๘ นั้น ไม่จำกัดว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สินเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด

- และ ม. ๘๘ ว.๒ บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลนั้นเด็ดขาดโดยทันที โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานของผู้ชำระบัญชีแต่อย่างใด

๒.๒.๒ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือ จ.พ.ท. มีคำขอให้บุคคลซึ่งเป็น
หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบละลายตามห้างหุ้นส่วนได้

- ม. ๘๕ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกรณีตามหมวด ๑ หรือหมวด ๓
- ป.พ.พ. ม. ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นคือ ห้างหุ้นส่วน
ประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้
ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด
- ม. ๑๐๓๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนปิดนัดชำระหนี้
เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอา
แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้
- ม. ๑๐๓๓(๒) และ ๑๐๘๐

ฎ. ๑๑๓๒/๒๕๒๑

- ตามบทบัญญัติของ ม. ๘๕ มีประเด็นให้พิจารณาเพียงว่า ผู้ถูกขอให้ล้มละลายตามห้างเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดจริงหรือไม่เท่านั้น โดยบุคคลดังกล่าวไม่มีอำนาจต่อสู้อัยการหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ของห้าง หรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว

ฎ. ๓๐๕๓/๔๕, ๑๓๒๐๓/๕๓,

๔๒๒๘/๕๘, ๒๔๕๘/๕๘ และ ๔๔๓๑/๖๐

แม้เดิม โจทก์จะเคยฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัด
ความรับผิดชอบให้ล้มละลายพร้อมกันแต่แรก โดยศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์เฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดเด็ดขาดและยกฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัด
ความรับผิดชอบเพราะมีเหตุอันสมควรที่จะไม่ให้ล้มละลาย ต่อมาเมื่อศาล
พิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดล้มละลาย เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์หรือ จ.พ.ท.
ยังคงมีสิทธิที่จะยื่นคำขอเพื่อให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
ล้มละลายตาม ม. ๘๕ ได้อีก โดยไม่เป็นฟ้องซ้ำเพราะประเด็นที่ต้อง
วินิจฉัยตามคำฟ้องเดิมและคำร้องอาศัยเหตุต่างกัน
(ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๓)

ฎ. ๒๖๓๓/๒๕๔๔ และ ๒๓๓๘/๒๕๕๒

- หุ่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบที่จะถูกขอให้
ล้มละลายตามห้างตาม ม. ๘๖ ได้นั้น ต้องเป็นหุ่นส่วนอยู่
ในขณะที่โจทก์ฟ้องและขณะที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์
ของห้างเด็ดขาดด้วย

(ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๖)

๒.๓ การขอให้ล้มละลายตามกฎหมายพิเศษ

๒.๓.๑ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง
ประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๓

๒.๓.๒ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.
๒๕๔๔

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย

๑. ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีล้มละลาย

ศาลล้มละลายกลางหรือศาลล้มละลายภาค; ๑๘ มิ.ย. ๒๕๔๒; พรบ. จัดตั้งฯ ศาลล้ม ม. ๓, ๕, ๗, ๘, ๑๔ และ ๓๐ และพรบ.ล้มฯ ม. ๑๕๐, ๗

๒. กฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีล้มละลาย: พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลาย และวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ม. ๑๔

การตรวจคำฟ้อง (๕๘๖๘/๕๘) การแก้ไขคำฟ้อง ม.๑๘๐ (๖๕๒๕/๕๔), การส่งคำคู่ความ: การแจ้งคำสั่งให้เจ้าหนี้ทราบ ม. ๗๓ ทวิ, ๗๖ (๑๑๘๐๒/๕๕) ฟ้องชำ ฟ้องซ้อน/คำร้องซ้อน ม. ๑๔๘, ๑๗๓ ว.สอง (๑) (๑๒๒๑๘/๕๕, ๖๒๗๖/๕๗, ๖๐๖๒/๕๘, ๗๔๐๕/๕๘)

ฎ. ๓๐๕๓/๔๕, ๑๓๒๐๓/๕๓,

๔๒๒๘/๕๘, ๒๔๕๘/๕๘ และ ๔๔๓๑/๖๐

แม้เดิม โจทก์จะเคยฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัด
ความรับผิดชอบให้ล้มละลายพร้อมกันแต่แรก โดยศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์เฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดเด็ดขาดและยกฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัด
ความรับผิดชอบเพราะมีเหตุอันสมควรที่จะไม่ให้ล้มละลาย ต่อมาเมื่อศาล
พิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดล้มละลาย เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์หรือ จ.พ.ท.
ยังคงมีสิทธิที่จะยื่นคำขอเพื่อให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
ล้มละลายตาม ม. ๘๕ ได้อีก โดยไม่เป็นฟ้องซ้ำเพราะประเด็นที่ต้อง
วินิจฉัยตามคำฟ้องเดิมและคำร้องอาศัยเหตุต่างกัน
(ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๓)

* คำพิพากษาศฎีกาที่ ๖๒๗๖/๒๕๕๗ *

- ๔ พ.ย. ๔๒ ศาล (ในคดีแพ่ง) พิพากษาให้ ล. ๑ (หจก.) ชำระหนี้แก่ จก. ล.๑ ไม่ชำระ
- ต่อมา จก. นำมูลหนี้ดังกล่าวมาฟ้อง ล. ๑ ให้ล้มละลาย ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. ๑ เต็มขาด
- ต่อมาเมื่อครบกำหนดระยะเวลาขอรับชำระหนี้ ไม่มี จห. รายใดยื่นคำขอรับชำระหนี้ ศาลจึงมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย ล.๑ ตามม. ๑๓๕(๒)
- ต่อมา จก. ยื่นคำร้องในคดีดังกล่าวขอให้ ล. ๒ และ ล. ๓ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดค.รับผิดชอบของ ล. ๑ ล้มละลายตาม ม. ๘๕ ศาลพิจารณาแล้วมีคำสั่งยกคำร้อง

* คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๗๖/๒๕๕๓ * (ต่อ)

- ต่อมา จก. นำมูลหนี้ตามคำพิพากษาคดีแพ่งเดิมมาฟ้องเป็นคดีนี้ขอให้จำเลยทั้งสามล้มละลาย
- ศาลล้มละลายกลางพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมเป็นพับ
- โจทก์อุทธรณ์ต่อศาลฎีกา (ตามกฎหมายเดิม)
- คำพิพากษาของศาลล้มละลายกลางที่ให้ยกฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นที่สุด เนื่องจากไม่มีคู่ความอุทธรณ์โต้แย้ง

โจทก์มีอำนาจฟ้อง ล.๒ และ ล.๓ หรือไม่?

แม้มูลหนี้ที่ จก. นำมาฟ้อง ล. ทั้งสามให้ล้มละลายคดีนี้เป็นหนี้ ตามคำพิพากษาของศาลระหว่าง จก. กับ ล. ๑ ซึ่งเป็นมูลหนี้ เดียวกับที่ จก. ฟ้อง ล.๑ ในคดีล้มละลายคดีก่อน แต่ จก. มิได้ยื่น คำขอรับชำระหนี้จากกอง ทส. ของ ล. ๑ ในคดีก่อน ต่อมาศาลมี คำสั่งยกเลิกการล้มละลายของ ล.๑ ตาม ม. ๑๓๕ (๒) แล้วก็ตาม แต่ผลของคำสั่งยกเลิกการล้มละลายไม่ทำให้ ล.๑ หลุดพ้น หนี้สินตามม.๑๓๖ ล. ๒ และ ๓ ในฐานะหุ้นส่วนประเภทไม่ จำกัดความรับผิดชอบของ ล.๑ จึงยังต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้าง หุ้นส่วนจำกัด โดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. ม. ๑๐๗๗(๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๗๖/๒๕๕๗ (ต่อ)

- จก. เคยยื่นคำร้องขอให้ ล. ๒ และ ๓ ถ่มละลายตามห้าง ล. ๑ ตาม ม. ๘๕ ศาลล้มมีคำสั่งยกคำร้อง ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามคำร้องอาศัยเหตุต่างกับคดีนี้ที่ จก. ฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. ๒ และ ๓ เด็ดขาด โดยอ้างว่ามีหนี้สินล้นพ้นตัวตาม ม. ๕ คำฟ้องของ จก. คดีนี้จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำ ตาม ป.วิ.พ. ม. ๑๔๘ ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งฯ ม. ๑๔ จก. จึงมีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๖๒/๒๕๕๘

แม้จก.จะเคยนำหนี้ในคดีนี้ไปฟ้องจล.ทั้งสี่ในคดีแพ่ง ขอให้
จล.ทั้งสี่ชำระหนี้ โดยจก.และจล.ทั้งสี่เป็นคู่ความคนเดียวกัน
และคดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์ก็ตาม แต่ในคดีดังกล่าวประเด็น
แห่งคดีมีว่า จล.ทั้งสี่จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่จก.หรือไม่
ส่วนในคดีนี้ประเด็นแห่งคดีมีว่า จล.ทั้งสี่มีหนี้สินล้นพ้นตัว
และสมควรถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือไม่ จึงเป็นการยื่นคำ
ฟ้องคนละเรื่องกัน ฟ้องของจก.หาเป็นฟ้องซ้อนไม่

กรณีอื่นๆ ฎ. ๑๘๒๒/๒๕๖๐

เจ้าหน้าที่นำส่งสำเนาคำฟ้องคดีล้มซึ่งมีเจ้าพนักงานศาลรับรองสำเนา ถูกต้องมาทำขคำฟ้องอุทธรณ์เป็นการอ้างเอกสารเข้ามาภายหลัง ที่จ.พ.ท.ทำความเห็นเสนอต่อศาลล้มและศาลล้มมีคำสั่งให้ยกคำ ขอรับชำระหนี้ของเจ้าหน้าที่ตามความเห็นของ จ.พ.ท. แล้ว จึงเป็น ข้อเท็จจริงที่ไม่ได้กล่าวมาแล้วในชั้นสอบสวนของ จ.พ.ท.และ ศาลล้ม อันเป็นการฝ่าฝืนต่อ ป.วิ.พ.มาตรา ๒๔๕ (เดิม) ประกอบ พรบ.จัดตั้งศาลล้มฯ ม. ๒๘ (เดิม)

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (ต่อ)

๓. ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการขอให้ล้มละลาย

ม. ๑๗๕ (๑) + ม.๑๑

๔. การกำหนดวันนัดพิจารณาและคำให้การจำเลย ม. ๑๓

กฎหมายไม่ได้บัญญัติหรือกำหนดว่า ล. จะต้องยื่นคำให้การด้วย ดังนั้น ในคดีล้มละลาย ล. จะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ อย่างไรก็ตาม หาก ล. จะยื่นคำให้การก็ควรที่จะยื่นก่อนวันนัดพิจารณา มิฉะนั้น ศาลอาจมีคำสั่งไม่รับคำให้การ ล. ได้ (๓๐๒๖/๕๑)

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ลูกหนี้ หรือ ล. ไม่มาศาลในวันสืบพยานและไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ศาลก็จะมีคำสั่งว่า ล. ขาดนัดพิจารณา (เทียบ ๓๒๖/๑๒)

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (ต่อ)

๕. การพิจารณาและคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีล้มละลาย ม. ๑๔

๕.๑ คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด ม. ๖ “พิพาทษา” หมายความว่า ตลอดถึงการที่ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี โดยทำเป็นคำสั่ง

- แม้ศาลพิจารณาแล้วได้ความจริงตาม ม. ๕ หรือ ม. ๑๐ ศาลก็จะพิพาทษาให้ลูกหนี้หรือ ล. ล้มละลายทันทีไม่ได้ (๖๘๓๐/๔๓)
- ล.จะขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือคำพิพาทษาให้ล้มละลาย ตาม ป.วิ.พ. ม. ๒๓๑ ดังเช่นคดีแพ่งธรรมดา มิได้ (๕๒๕/๓๘)

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (ต่อ)

๕.๒ คำพิพากษายกฟ้อง

๑) พิจารณาแล้วไม่ได้ความจริงตาม ม. ๘ หรือ ม. ๑๐

๓. คำประกันที่ ล. ทำกับธนาคาร ก. ในช่วงเวลาที่ ล. ถูกศาลแพ่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. เต็มขาด จึงเป็นนิติกรรมที่ฝ่าฝืน ม. ๒๒ และ ๒๔ เป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. ม. ๑๕๐ แต่ต่อมาศาลจังหวัดพลจะมีคำพิพากษาให้ ล.ชำระหนี้แก่ จก. คำพิพากษาดังกล่าวก็ไม่มีผลผูกพันศาลในคดีล้มละลาย ล.มิได้เป็นหนี้ จก. ตาม ม. ๘ (๒) จก. จึงไม่มีสิทธินำมูลหนี้ดังกล่าวมาฟ้องขอให้ ล. ล้มละลายได้ (๖๖๘๔/๕๗)

๕.๒ คำพิพากษายกฟ้อง

๒) ลูกหนี้นำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด

- แม้ว่าจำเลยจะได้รับ โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและห้องชุดดังกล่าวมาภายหลังจากที่ โจทก์ได้ฟ้องคดีล้มละลายแล้วก็ตาม ย่อมเป็นทรัพย์สินที่จก.สามารถบังคับชำระหนี้ได้ ห้ามม.กำหนดว่าต้องเป็นทส.ที่มีอยู่ก่อนฟ้องคดีล้มไม่ (๔๐๔๖/๔๑)
- ...แม้จำเลยเพิ่งแสดงในชั้นอุทธรณ์...และ โจทก์ไม่แก้อุทธรณ์โต้แย้ง (๑๘๕๓๓/๕๖)

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (ต่อ)

๓) มีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย

- หนี้ขาดอายุความ แม้ ล. จะมีได้ยกขึ้นต่อสู้ว่าฟ้อง จก. ขาดอายุความ เป็นหนี้ที่ฟ้องร้องให้บังคับคดีไม่ได้จึงไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้ตาม มาตรา ๕๔ (๑) ถือเป็นเหตุอย่างหนึ่งที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม ม. ๑๔ (๓๑/๒๒ และ ๒๒๒๐/๖๐)
- สิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาที่ล่วงเลยระยะเวลาในการบังคับคดีตาม ป.วิ.พ. ม. ๒๓๑ (เดิม) ก็ไม่อาจนำมาฟ้องลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ล้มละลายได้ (๒๕๐๐/๔๓)

ฎีกาที่ ๒๓๐๘/๒๕๖๕

จำเลยทั้งสองเป็นหนี้ โจทก์ตามคำพิพากษา แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสอง เคยชำระหนี้ให้แก่โจทก์เลย แม้หนี้โจทก์ลดลงทุกปีจากเงินที่สหกรณ์ส่ง ให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี แต่เป็นเงินที่สหกรณ์จ่ายคืนให้แก่สมาชิกที่ เสียดอกเบี้ยให้แก่สหกรณ์ การที่จำเลยทั้งสองได้รับเงินเฉลี่ยคืนแสดงว่า จำเลยทั้งสองมีภาระหนี้อยู่กับสหกรณ์ด้วย ส่งผลให้ในกรณีที่หาก สมาชิกภาพของจำเลยทั้งสองในสหกรณ์สิ้นสุดลง สหกรณ์มีสิทธินำเงิน ค่าหุ้นมาหักกลบลบหนี้ที่จำเลยทั้งสองมีอยู่กับสหกรณ์ได้และสหกรณ์มี ฐานะเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิพิเศษเหนือเงินค่าหุ้นตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ฯ มาตรา ๔๒ โจทก์จึงไม่มีโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้จนครบถ้วนจากสิทธิ เรียกร้องของจำเลยทั้งสองในสหกรณ์ได้เลย กรณีไม่มีเหตุอื่นที่ไม่ สมควรให้จำเลยทั้งสองล้มละลาย

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย (ต่อ)

๖. การให้โอกาส ล. ในการต่อสู้คดี

พ.ร.บ.ล้มละลายฯ เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลจะไม่เคร่งครัดในการนำสืบพยานหลักฐานของฝ่ายลูกหนี้หรือ ล. แม้ว่าจะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. บ้างก็ตาม ศาลมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้ เช่น กรณี ล. มิได้ยื่นบัญชีระบุพยาน (๘๕๐/๓๔) กรณี ล. ยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมล่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (๗๘๒๓/๒๘) กรณี ล. มิได้ส่งสำเนาเอกสารให้อีกฝ่ายหนึ่งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (๑๘๐๔/๓๒) กรณีที่มีกฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดง แต่ขอสืบพยานบุคคลเพื่อให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเอกสาร (๕๒๓๓/๓๕)

กระบวนการพิจารณาหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

๑. การแจ้งคำพิพากษาหรือคำสั่ง ม. ๑๕๘
๒. การประกาศโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ม. ๒๘, ๑๔๘/๑
๓. การออกหมายเรียกลูกหนี้มาสอบสวนเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สิน
ม. ๑๑๓)
๔. การยึดดวงตรา สมุดบัญชี เอกสาร และทรัพย์สิน ม. ๑๕, ๒๐ และ
๑๐๕
 - จพท. ไม่มีอำนาจยึดหรืออายัด ทส. ซึ่งเคยเป็นของลูกหนี้แต่ลูกหนี้ได้โอนให้บุคคลอื่นไปก่อนแล้ว เว้นแต่จะได้มีการเพิกถอนการ โอนเสียก่อน (๘๑๒/๒๔)
 - ฎ. ๓๖๒๓/๒๕๖๔ ม.๑๕, ๑๐๕

ฎีกาที่ ๒๒๒๘/๒๕๖๕

จำเลยเป็นผู้ครอบครองอาคารเลขที่ ๑๐๓/๓๘ และ ๑๐๓/๔๘ โดยจำเลยได้อยู่กินพักอาศัยอยู่ร่วมกับ อ. ภริยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสของจำเลย และเป็นผู้ดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. มา โดยตลอด ทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารจึงเป็นทรัพย์สินของจำเลยที่ทำมาหาได้ร่วมกันกับ อ. อันเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ตามพ.ร.บ.ล้มฯ ม. ๑๐๘ (๑) และ (๒) มิใช่สิ่งของตามมาตรา ๑๐๘ (๓) จ.พ.ท. ผู้คัดค้านมีสิทธิยึดทรัพย์สินในตู้นิรภัยที่ตั้งอยู่ในอาคารได้ตามมาตรา ๑๘

ฎีกาที่ ๒๒๒๘/๒๕๖๕ (ต่อ)

แม้คำร้องของโจทก์ที่ขอให้ จ.พ.ท. ผู้คัดค้านยึดทรัพย์สินของจำเลยระบุขอให้ผู้คัดค้านไปยังบ้านเลขที่ ๑๐๓/๓๘ แต่เมื่อจำเลยเป็นผู้ครอบครองอาคารบ้านเลขที่ ๑๐๓/๓๘ และ ๑๐๓/๔๘ ซึ่งตั้งอยู่ในที่ดินบริเวณเดียวกัน และคำร้องระบุขอให้ยึดทรัพย์สินในตู้নিরภัยไว้ด้วย ข้อมูลที่ผู้คัดค้านได้รับจากจำเลยและ โจทก์เพียงพอที่จะเชื่อว่าบ้านเลขที่ ๑๐๓/๓๘ และ ๑๐๓/๔๘ เป็นสถานที่ของจำเลยหรือที่จำเลยได้ครอบครองอยู่เมื่อ โจทก์แถลงให้ผู้คัดค้านไปยึดทรัพย์สินของจำเลยที่บ้านเลขที่ ๑๐๓/๓๘ ผู้คัดค้านมีอำนาจไปดำเนินการยึดทรัพย์สินของจำเลยที่อยู่ในภูมิลำเนาดังกล่าวและภายในบ้านเลขที่ ๑๐๓/๔๘ ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน โดยเชื่อว่าเป็นสถานที่อันเป็นของจำเลยหรือที่จำเลยได้ครอบครองอยู่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง โดยไม่จำเป็นต้องให้โจทก์สืบทรัพย์สิน นำยึดหรือยื่นยันทรัพย์สินก่อน คดีไม่มีเหตุที่จะถอนการยึดทรัพย์สินตามคำร้องของผู้ร้อง

๕. การจัดการทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้

๕.๑ ห้ามมิให้ลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน ม. ๒๔ ฝ่าฝืนโทษ (**ฎ. ๒๖๑๘/๒๕๖๔**)

ล. ทำสัญญาจ้าง จก. ในขณะที่ ศ.ล้ม มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. เด็ดขาดตกเป็น โฆษะ โดยไม่คำนึงว่า จก. ซึ่งเป็นคู่สัญญาจะทราบว่า ล. ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือล้มละลายหรือไม่ แม้ต่อมาศาล จ. มีนบุรีมีคำพิพากษาให้ ล. ชำระหนี้เงินแก่ จก. คำพิพากษาก็ไม่มีผลผูกพันศาลในคดีล้มละลาย ล. มิได้เป็น จก. ตาม ม. ๘(๒) จก. ไม่มีสิทธินำมูลหนี้มาฟ้องขอให้ล้ม (๑๕๕๐๖/๒๕๕๘)

๕. การจัดการทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้

- ไม่ว่าคู่กรณีจะรู้หรือไม่ว่านิติกรรมมีวัตถุประสงค์ต้องห้ามตามกฎหมาย.ตกเป็นโมฆะ และผู้คัดค้านรับจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของ ล. ๑ ไว้โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนในเวลาที่ยังไม่ประกาศคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของ ล. ๑ เด็ดขาดในราชกิจจานุเบกษา และไม่ทราบว่า ล. ๑ ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินเด็ดขาดตามราชกิจจานุเบกษาก็ตาม ผู้คัดค้านก็ไม่อาจยกความสุจริตขึ้นอ้างเพื่อมีผลเป็นการลบล้างบทกฎหมายได้ (*๑๐๖๕๖/๕๘* และ *๕๖๗๗/๖๐*)

อย่างไรก็ตาม ม. ๒๔ ไม่ได้ห้ามลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์สินจัดการทส. ของผู้อื่นหรือกระทำการแทนผู้อื่น (๔๘๕๖/๓๓)

- ม. ๒๔/๑ และ ม. ๑๗๓/๑

๕.๒ จ.พ.ท. แต่ผู้เดียวมีอำนาจจัดการทรัพย์สิน

และกิจการของลูกหนี้ (ม. ๒๒)

- เป็นการกระทำเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไปเท่านั้น
- การจัดการทส.ตาม ม. ๒๒(๑) รวมถึงการที่ จ.พ.ท. ใช้สิทธิติดตามเอาทรัพย์สินของลห.จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิยึดถือไว้ด้วย (๕๖๕๖/๕๘)
- ม. ๑๒๐; การที่ ลห. ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ไม่มีผลทำให้ ค. รับผิดตาม ส. ที่ ลห. มีอยู่ระงับสิ้นไป (๑๑๒/๕๓)
- เมื่อ ล. ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว อำนาจในการรับชำระหนี้ย่อมตกแก่ จ.พ.ท. ตาม ม. ๒๒(๒) หาก ลห. ของ ล. ยังคงทำการชำระหนี้แก่ ล. หรือตัวแทนของ ล. หนี้ดังกล่าวยังไม่ระงับเพราะถือไม่ได้ว่าเป็นการชำระหนี้โดยชอบตาม ป.พ.พ. ม. ๓๑๕ (๗๕๖๖/๔๔)

ฎีกา ๒๓๖๓/๒๕๖๕ (ม.๒๒,๔๑, ๕๕, ๑๐๕ และ ๑๔๕)

- ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างทรัพย์สินหลักประกันทั้งสองแปลงเป็นทรัพย์สินที่จำเลยทั้งสองมีมาก่อนล้มละลาย และไม่ปรากฏว่ากรรมการเจ้าหนี้หรือที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติเห็นชอบให้ผู้คัดค้านสิทธิในที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างทรัพย์สินหลักประกันทั้งสองแปลงดังกล่าว ผู้คัดค้านจึงยังคงมีหน้าที่ในการรวบรวมจัดการทรัพย์สินดังกล่าว
- เมื่อ โจทก์ในฐานะเจ้าหนี้มีประกันเลือกใช้สิทธิยื่นคำร้องให้ผู้คัดค้านดำเนินการยึดและขายทอดตลาดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างทรัพย์สินหลักประกันทั้งสองแปลง ผู้คัดค้านจึงต้องรับคำร้องเพื่อดำเนินการสอบสวนสิทธิของโจทก์และยึดทรัพย์สินหลักประกันออกขายทอดตลาดต่อไป

ฎีกา ๔๕๐๐/๒๕๖๕

ที่ประชุมเจ้าหน้าที่มีมติเห็นชอบให้ จ.พ.ท. จำเลยที่ ๑ งดดำเนินการบังคับคดีแก่ที่ดินพิพาททั้งสี่แปลง โดยไม่ตัดสิทธิโจทก์ไปดำเนินการตามกฎหมายอื่น ย่อมมีผลเป็นการละสิทธิในที่ดินพิพาท มาตรา ๑๔๕ (๓) ที่ดินพิพาทย่อมมิใช่ทรัพย์สินในกองทรัพย์สินในคดีล้มละลายของจำเลยที่ ๒ ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จำเลยที่ ๑ ต้องมีหน้าที่รวบรวมนำมาขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นนำเงินมาแบ่งแก่บรรดาเจ้าหนี้ตลอดจนไม่มีอำนาจฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีเกี่ยวกับที่ดินพิพาทตามมาตรา ๒๒ (๓) แทนจำเลยที่ ๒ อีกต่อไป โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑ เพื่อบังคับจำนองแก่ที่ดินพิพาท

ฎีกา ๔๕๐๐/๒๕๖๕ (ต่อ)

ทั้งมีผลให้จำเลยที่ ๒ ลูกหนี้มีอำนาจฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีเกี่ยวกับที่
พิพาทได้ด้วยตนเอง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเฉพาะจำเลยที่ ๒ และเมื่อศาล
พิพากษาให้โจทก์ชนะคดีแล้วย่อมร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดี
ดำเนินการบังคับจำนองแก่ที่ดินพิพาทดังเช่นคดีแพ่งทั่วไปต่อไป

ฎีกา ๕๐๖๒/๒๕๖๕

การหักกลบบลบนี้อของจำเลยไม่ได้กระทำต่อ โจทก์ที่ ๑
ในฐานะส่วนตัว ที่ถูกศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์ แต่ได้กระทำต่อ (โจทก์ที่ ๑ ในฐานะผู้จัดการมรดก
ของนาย ป.) กองมรดกของนาย ป. ซึ่งไม่ได้ถูกศาล
ล้มละลายกลางพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแต่อย่างใด การแสดง
เจตนาหักกลบบลบนี้อของจำเลยจึงเป็นการกระทำโดยสุจริต
และชอบด้วยกฎหมาย หาเป็นการละเมิดไม่

ฎีกา ๑๒๐๖/๒๕๖๖

ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดให้บริษัทที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือพิพากษาให้ล้มละลายและอยู่ในระหว่างการจัดการของจ.พ.ท. ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล VAT และ SBT เมื่อยังมิได้มีการแจ้งการเลิกกิจการของจำเลยตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๘๕/๑๕ จำเลยจึงยังคงมีหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะผู้ประกอบการจดทะเบียน VAT ที่จะต้องเรียกเก็บ VAT จากการขายสินค้าหรือบริการแล้วนำส่งแก่กรมสรรพากรเช่นเดิม ผู้คัดค้านในฐานะ จ.พ.ท. ของจำเลยซึ่งมีหน้าที่จัดการกิจการและทรัพย์สินของจำเลยต้องปฏิบัติตามประมวลรัษฎากรเช่นเดียวกับจำเลยที่ปฏิบัติก่อนศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาด และพิพากษาให้ล้มละลาย

ฎีกา ๑๒๐๖/๒๕๖๖

- เมื่อผู้ร้องชำระหนี้และจ.พ.ท. ได้รับชำระหนี้ไว้แทนจำเลย จ.พ.ท. มีหน้าที่ออกใบกำกับภาษีในนามของบริษัทจำเลยซึ่งเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนตามพ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา ๒๒ ประกอบประมวลรัษฎากร มาตรา ๘๖
- ส่วนหนี้ที่ไม่มีใบแจ้งหนี้เป็นค่าจ้างเพิ่มเติมและงานเปลี่ยนแปลงขอบเขตงานตามสัญญาถือเป็นค่าบริการเช่นเดียวกัน ผู้คัดค้านในฐานะจ.พ.ท.ของจำเลยมีหน้าที่เรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและออกใบกำกับภาษีเมื่อได้รับชำระหนี้นั้นแล้ว

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้

ม. ๒๒ (๓) และ ๒๕

- ทั้งนี้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า จห. จะได้ทราบว่า ลห. ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้วหรือไม่ (๒๖๓๔/๓๕)
- การที่ ล. ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาฎีการวม ๓ ครั้ง คำร้องดังกล่าว จึงเป็นคำร้องที่ไม่ชอบ เพราะเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตาม กฎหมาย (๑๒๖๗/๕๘)
- คดีใดๆ หมายถึง เฉพาะแต่การฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีแพ่งที่เกี่ยวกับทส. ของลห. เท่านั้น ไม่รวมไปถึงการฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีอาญาด้วย (๓๑๒๘-๓๑๒๙/๕๒)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๑๓/๒๕๖๒

คดีนี้ในส่วนฟ้องขับไล่จำเลยออกจากอาคารที่เช่าเป็นการบังคับ
แก่จำเลยโดยตรง จึงมิใช่คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลย จพท.
ของจล.จึงไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทนจล. ในส่วนนี้

ส่วนคดีขอให้บังคับ จล.ชำระค่าเสียหายเป็นคดีที่ต้องจ่ายทส.จาก
กองทส.ของจล. หาก จล.แพ้คดี จึงเป็นคดีเกี่ยวกับทส.ของจล.
ซึ่งจพท.ของจล.มีอำนาจเข้าว่าคดีแทนจล.เฉพาะส่วนนี้...

คำพิพากษาศฎีกาที่ ๑๖๑๓/๒๕๖๒ (ต่อ)

เมื่อจพท.ของจล.แถลงไม่ยื่นฎีกาคดีส่วนนี้ จึงคงเหลือแต่คดีฟ้อง
ขับไล่จล.ออกจากอาคารที่เช่าเท่านั้น ซึ่งจล.ขอขยายระยะเวลายื่น
ฎีกาและศ.ชั้นต้นอนุญาตให้จล.ยื่นฎีกาได้ภายในวันที่ ๒๘ ธ.ค.
๖๐ ที่จล.ยื่นฎีกาเมื่อวันที่ ๒๖ ม.ค.๖๑ จึงเกินกำหนดระยะเวลาที่
ศ.ชั้นต้นอนุญาต จล.ไม่อาจยื่นฎีกาในระยะเวลาที่ศ.ชั้นต้นขยาย
ให้แก่จพท.ของจล.ได้ เพราะการขยายระยะเวลาให้จพท.ของจล.
เป็นการขยายระยะเวลาในส่วนคดีเรียกค่าเสียหายที่จพท.ของจล.
มีอำนาจดำเนินคดีแทนจล.ตามม.๒๒(๓) และ ๒๕ เท่านั้น เมื่อ
จล.ยื่นฎีกาเกินกำหนดจึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบ

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้ (ต่อ)

- ตามบทบัญญัติ ม. ๒๒ (๓), ๒๔ และ ๒๕ เมื่อ ลห. ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลห. ไม่มีอำนาจต่อผู้คดีใดๆ ไม่ว่าในชั้นพิจารณาหรือชั้นบังคับคดี
- การร้องขอให้งดการบังคับคดีเป็นการต่อผู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทส. ของ ลห. อย่างหนึ่ง ล. ทั้งสองจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง (๒๒๑๕๔/๕๕)
- การร้องคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นการต่อผู้คดีใดๆ หรือ การกระทำใดๆ เกี่ยวกับทส. ของ ลห. อย่างหนึ่งซึ่งเป็นอำนาจของ จพท. (๖๔๓๔/๕๗)

ฎีกา ๓๓๓/๒๕๖๖

ภายหลังศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๑
เด็ดขาด ศาลชั้นต้นยังคงดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้ซึ่งเป็นคดีที่
ผู้ร้องทั้งสองขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดี เพิกถอนการยึด และเพิก
ถอนการขายทอดตลาดที่ดินของจำเลยที่ ๑ อันเป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับ
ทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ต่อไปจนกระทั่งศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์
มีคำสั่งและคำพิพากษาตามลำดับ โดยจำเลยที่ ๑ ไม่มีอำนาจดำเนิน
กระบวนการพิจารณาคดีนี้อีกต่อไป การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนี้
ในศาลชั้นต้นนับแต่วันที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ
จำเลยที่ ๑ เด็ดขาดรวมถึงคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ เป็นการดำเนิน
กระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยมาตรา ๒๒ และ ๒๕

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้ (ต่อ)

- อำนาจตาม ม. ๒๒ (๓) และ ๒๕ เป็นอำนาจเฉพาะของ จ.พ.ท. โดยแท้ ดังนั้น แม้ จ.พ.ท. จะไม่ขอเข้าดำเนินคดีแทน ลูกหนี้หรือ ล. ก็จะสามารถดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ (๖๕๐/๑๒ และ ๑๐๒๕๘/๕๕)
- อย่างไรก็ตาม ม. ๒๒ มิได้ห้ามลูกหนี้ที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ในการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือคำสั่งอื่นใดของศาลในคดีล้มละลายหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีล้มละลายที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ รวมตลอดถึงการยื่นคำร้องคัดค้านการกระทำหรือคำวินิจฉัยของ จ.พ.ท. ในคดีดังกล่าว เว้นแต่จะต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลล้มฯ (๓๒๐๕/๕๘)

๕.๓ การดำเนินคดีแทนลูกหนี้ (ต่อ)

- การจะเข้าว่าคดีหรือไม่เป็นดุลพินิจของ จ.พ.ท. (๕๔๔๐/๓๓)
- และหาก จ.พ.ท. มีคำขอประการใดแล้ว ศาลก็มีอำนาจพิจารณาสั่งได้ตามที่เห็นสมควรเช่นกัน (๒๕๖๕/๕๓)
- เมื่อปรากฏว่า จก. ยื่นคำขอรับชำระหนี้ของ ล. ๑ ไว้ในคดีล้มละลายด้วย การพิจารณาคดีของ ล. ๑ ต่อไปจึงไม่เป็นประโยชน์ (๒๒๒๒/๑๓)
- ม. ๕๓

ฎีกา ๔๑๘๑/๒๕๖๕ (ม.๒๒ (๒) + ๒๕)

ภายหลังจำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นเพิกถอนคำสั่งงดการบังคับคดีของศาลจังหวัดพัทธยาและอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้น เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายรวมทั้งคำสั่งต่างๆ ของศาลชั้นต้นอันสืบเนื่องมาจากการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะยื่นคำร้องขอเข้าว่าคดีแทนจำเลยและขอให้พิจารณาคดีต่อไปก็หาทำให้กลับเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายในภายหลังไม่

๕.๔ การห้ามเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับ

หนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ (ม. ๒๖)

- อย่างไรก็ตาม ถ้ามิใช่หนี้เงิน แต่เป็นกรณีที่เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญา จห. ก็ต้องแจ้งให้ จ.พ.ท. ปฏิบัติตามสัญญานั้นแทน ลูกหนี้ตาม ม. ๒๒ (๑) เว้นแต่เป็นกรณีที่ ลห. ต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาด้วยตนเอง และผิคนัดอันถือว่าเป็นการโต้แย้งสิทธิ จห. ย่อมมีสิทธิฟ้อง ลห. ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ
- เมื่อ จก. ฟ้องขอให้บังคับ ล. ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าซื้อคืนโดยมิได้เรียกร้องค่าเสียหายอื่นจาก ล. เป็นการขอให้บังคับ ล. ชำระหนี้ส่งมอบ ทส. เฉพาะสิ่งและเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาทส. ของ จก. คืน เป็นหนี้ที่มีอาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มได้ จก. ย่อมมีอำนาจฟ้อง ล. ตามปวิพ.ม. ๕๕ ประกอบพรบ.ล้ม ม. ๒๖ (๒๖๕๐/๕๐)

๕.๔ การห้ามเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับ

หนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ (ม. ๒๖) (ต่อ)

- ส่วนฟ้องที่ขอให้เพิกถอน โฉนดที่ดิน เพิกถอนนิติกรรมการให้และขับไล่ ล. ๑ มิใช่หนี้เงินที่อาจขอรับชำระได้ในคดีล้มละลาย จก. จึงฟ้อง ล. ๑ ใน ข้อหาดังกล่าวได้โดยตรง (๑๑๒๐๑/๕๗)
- คดี จก. ในส่วนที่ฟ้องขับไล่ ล. ออกจากที่ดินและบ้านพิพาทอันเป็น ทส. ของ จก. ไม่เกี่ยวกับ ทส. ของ ล. โดยตรง จึงไม่อยู่ในอำนาจ จ.พ.ท. ที่จะ ดำเนินคดีแทน ล. ล. ย่อมมีอำนาจต่อสู้คดีโดยลำพัง; ค่าเสียหายดังกล่าวจึง เป็นมูลหนี้อันเกิดจากการกระทำละเมิดของ ล. ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ศาลมี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จก. ชอบที่จะฟ้อง ล. ซึ่งเป็น ลห. ในคดี ล้มละลายได้โดยตรง ไม่อาจฟ้องจพท. เป็น ล. แทน ลห. หรือเข้าดำเนินคดี นี้แทน ล. (๑๕๓๒๐/๕๘; ข้อสอบ สมัย ๗๐)

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๑

แดงเป็นโจทก์ (จก.) ฟ้องจพท.ของคำต่อศาลแพ่งว่า จก.ทำสัญญาจะซื้อที่ดินบางส่วนเนื้อที่ ๕๐ ตร.วา ของที่ดินมีโฉนดจากนายคำราคาหนึ่งล้านบาท จก.ชำระราคาที่ดินให้แก่คำครบถ้วนแล้วในวันทำสัญญาและคำตกลงจะจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่จก.เมื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินเรียบร้อยแล้ว แต่เมื่อแบ่งแยกโฉนดที่ดินเสร็จ คำอุทธรณ์ล้มล้างพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเสียก่อน จก. จึงยื่นคำขอต่อจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาแทนคำ แต่จำเลยสั่งยกคำขอเพราะไม่เชื่อพยานหลักฐานของจก. ขอศาลพิพากษาบังคับให้จำเลยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวให้แก่จก.ตามสัญญา หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลแทนการแสดงเจตนา...

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๑

ศาลแพ่งตรวจคำฟ้องของจก.แล้วมีคำสั่งว่า การที่จำเลยซึ่งเป็นจพท.ของ นายคำมีคำสั่งปฏิเสธไม่โอนที่ดินให้แก่จก.ตามสัญญา หากจก.ได้รับความเสียหายก็ชอบที่จะ ไปยื่นคำร้องต่อศาลในคดีล้มละลาย เพื่อมี คำวินิจฉัยต่อไปมิใช่มาฟ้องยังศาลอื่น จึงไม่รับฟ้อง คืบค่าขึ้นศาลทั้งหมด ให้แก่จก.

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลแพ่งที่ไม่รับฟ้องของจก.ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๑

- อ้าง มาตรา ๒๖ และ ๒๗ จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมีความหมายว่า เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระได้เท่านั้น โดยจะต้องขอรับชำระหนี้ต่อจพท.ตามวิธีการที่ได้บัญญัติไว้ในพรบ.ล้ม แต่ห้ามเฉพาะหนี้เงิน
- ส่วนหนี้ตามฟ้องที่จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแก่กันซึ่งจก.ในฐานะเจ้าหนี้ไม่อาจขอรับชำระหนี้ต่อจพท.ได้เพราะมิใช่หนี้เงิน จึงหาได้อยู่ในบังคับที่ห้ามมิให้ฟ้องแต่อย่างใดไม่ การที่จำเลยในฐานะจพท.ของนายคำซึ่งมีอำนาจแต่ผู้เดียวที่จะจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไปตาม ม.๒๒(๑) ปฏิเสธสิทธิของจก. โดยยกคำขอของจก.ย่อมมีผลเป็นการโต้แย้งสิทธิ

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๑ (ต่อ)

ของจก.ตามป.วิ.พ.ม.๕๕ จก.จึงมีอำนาจฟ้องจล.ต่อศาลแพ่งเป็นคดีนี้ได้

- การที่จก.ยื่นฟ้องจล.ต่อศาลแพ่งก็มีใช้การร้องขอต่อศาลเพื่อให้กลับหรือแก้ไขคำวินิจฉัยของจพท. ตามพรบ.ล้มฯ ม. ๑๔๖ คดีของจก.จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องดำเนินการในคดีล้ม ดังนั้น คำสั่งศาลแพ่งที่ไม่รับฟ้องจก.จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบ ฎ. ๖๘๖/๒๕๕๑)

ข้อสอบ สมัยที่ ๓๐: จก.ยื่นคำฟ้องต่อศาลแพ่งว่าจำเลยทำสัญญาเช่าที่ดินจาก จก. เป็นเวลา ๓ ปี ครบกำหนดแล้ว จก.มีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยพร้อมบริวารออกจากที่ดินจก. แต่จำเลยเพิกเฉย ขอศาลพิพากษาขับไล่จำเลยพร้อมบริวารออกจากที่ดินของ จก. จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ส.เช่าระหว่าง จก. กับจำเลยเป็นส.ต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่าส.เช่าธรรมดา โดยมีข้อตกลงให้จำเลยปรับปรุงสภาพที่ดินตามแบบที่กำหนด และให้สิทธิจำเลยใช้ประโยชน์จากที่ดินมีกำหนดรวมทั้งหมด ๑๐ ปี ล.ได้ปรับปรุงสภาพที่ดินตามแบบที่กำหนดแล้ว ล. เพิ่งใช้ประโยชน์จากที่ดินเพียง ๓ ปี จก. ไม่มีอำนาจฟ้อง ขอให้ยกฟ้อง และขอศาลบังคับให้ จก. ไปจดทบ.การเช่าที่ดินดังกล่าวต่อพนักงานจนท. เป็นเวลา ๗ ปี ให้แก่ ล. จก.ให้การแก้ฟ้องแย้งว่า จก. ไม่เคยมีข้อตกลงกับ ล.เป็นพิเศษ นอกเหนือจากส.เช่า ล.ไม่มีสิทธิขอบังคับให้จดทบ.การเช่า ขอให้ยกฟ้อง

เมื่อคดีเสร็จการพิจารณา ศาลแพ่งวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงได้ความตามที่ จก.และล. รับกันว่า ศ.ล้มมีคำสั่งพท.ของ ล.เด็ดขาดก่อนจก.ฟ้องคดีนี้ ๑ เดือน ดังนั้น จพท. แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีใดๆ เกี่ยวกับทส.ของลห. ล.ต้องห้ามมิให้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทส.หรือกิจการของตน จึงให้เพิกถอนคำสั่งรับคำให้การและฟ้องแย้ง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นทั้งหมด หมายถึงเรียกและสั่งสำเนาคำฟ้องให้จพท. ของ ล. เข้ามาแก้คดีต่อไป

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลแพ่งที่ให้เพิกถอนคำสั่งรับคำให้การและฟ้องแย้ง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นทั้งหมด หมายถึงเรียกและสั่งสำเนาคำฟ้องให้จพท.ของ ล. เข้ามาแก้คดีชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๗๐

คดี จก.ในส่วนที่ฟ้องจับได้ ล.พร้อมบริวารออกไปจากที่ดินของ จก. ไม่เกี่ยวกับ ทส.ของ ล. จึงไม่อยู่ในอำนาจของจพท.ตาม ม. ๒๒(๓) และ ล.ไม่ต้องห้ามตาม ม.๒๔ ล. ย่อมมีอำนาจให้การต่อสู้คดีได้โดยลำพัง ดังนั้น การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้เพิกถอน คำสั่งรับคำให้การรวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นทั้งหมด หมายเรียกและส่งสำเนาคำฟ้องให้จพท.ของ ล.เข้ามาแก้คดีจึง ไม่ชอบด้วยกม. ศาลแพ่งจะต้องวินิจฉัยคดีต่อไปว่า จก.มีอำนาจ ฟ้องจับได้ ล.พร้อมบริวารออกจากที่ดินของจก.ตามฟ้องหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๗๐ (ต่อ)

- สำหรับฟ้องแย้งของจำเลยนั้น เป็นการขอให้บังคับ จก.จด ทะเบียนสิทธิการเช่าที่ดินตามส.ต่างตอบแทนพิเศษยิ่งกว่า ส.เช่าธรรมดาอันเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินของ ล. กรณี จึงเป็นเรื่องที่ล.ใช้สิทธิฟ้องร้องเกี่ยวกับทส.ของ ล.หลังจาก ล. ถูกพทเค็ดขาดแล้ว ซึ่งเป็นอำนาจของ จพท.ตามม. ๒๒(๓) ดังนั้น การที่ศาลแพ่งมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งรับฟ้องแย้ง รวมทั้งกระบวนการพิจารณาหลังจากนั้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ ฟ้องแย้งจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว (เทียบ ฎ. ๑๕๓๒๐/๕๘)

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๕

จพท.ยื่นคำร้องต่อศาลล้มว่า นายคำ จห.รายหนึ่งแจ้งว่า หลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ล. เด็ดขาดและยังไม่หลุดพ้นจากการล้มละลาย ล. จดทะเบียนโอนขายที่ดิน ๑ แปลง ให้แก่แดงในราคาต่ำเกินสมควร ขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินดังกล่าวระหว่าง ล. กับ แแดง หาก ล. และแดงไม่ดำเนินการ ขอให้ถือเอาคำสั่งศาลแทนการแสดงเจตนา ล. ไม่ยื่นคำคัดค้าน ส่วนแดงยื่นคำคัดค้านว่า ชื่อที่ดินพิพาทจาก ล. โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายคำเจ้าหนี้รู้ว่า ล. โอนขายที่ดินให้แก่ตน คดีขาดอายุความ ขอให้ยกคำร้อง

ข้อสอบ สมัยที่ ๖๕ (ต่อ)

ศาลไต่สวนพยานผู้ร้องและผู้คัดค้านเสร็จแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่าแดงซื้อที่ดินจาก ล. โดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายคำเจ้าหนี่รู้ว่า ล. โอนขายที่ดินให้แก่นายแดง คดีของผู้ร้องขาดอายุความตาม ม. ๑๑๓ ประกอบ ป.พ.พ. ม. ๒๔๐ จึงให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งยกคำร้องดังกล่าวของศาลล้มชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๕

- การ ล. โอนขายที่ดินเป็น โฉมะตาม ม. ๒๔ ประกอบ ปพพ.ม.๑๕๐ เมื่อนิติกรรมการขายที่ดินเป็น โฉมะยอมเสียเปล่า ล. ยังเป็นเจ้าของที่ดิน; การที่ จพท. ยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการจดทะเบียน. โอนขายที่ดินระหว่าง ล. กับแดง จึงเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาคืนซึ่ง ทส. ของ ล. จากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิที่จะยึดถือไว้ตาม ม. ๒๒ ประกอบ ปพพ.ม. ๑๓๓๖ ซึ่งไม่มีอายุความ กรณีมิใช่เป็นการฉ้อฉลที่ ล. ได้กระทำก่อนถูกพิทักษ์ทส.ตาม ม. ๑๑๓ ซึ่ง จพท. จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในอายุความ ๑ ปี ตาม ปพพ.ม. ๒๔๐ นับแต่วันที่คำ จห. ผู้เกี่ยวข้องได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน จพท. ผู้ร้องขอที่จะยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนฯ ได้ (๓๓๔๕/๕๕) ดังนั้น คำสั่งยกคำร้องของศาลล้มๆ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย